

Wstęp

Pandemia COVID-19 oraz napaść Rosji na Ukrainę i trwająca od lutego 2022 r. wojna spowodowały drastyczne zmiany w funkcjonowaniu społeczeństw. Jednym ze skutków, szczególnie pandemii, była większa dbałość o zdrowie i troska o zbilansowaną, pełnowartościową dietę, do której coraz częściej włączano przetwory owsiane. Wiele składników owsa zwyczajnego (*Avena sativa* L.) ma udowodnione właściwości prozdrowotne. Na wyjątkowe walory żywieniowe ziarna składają się m.in. wysoka zawartość tłuszczu (5-10%), w którym przeważają wielonienasycone kwasy tłuszczowe oraz wysoka zawartość białka (11 do 15%) z dużym udziałem aminokwasów egzogennych. Włókno pokarmowe stanowi w owsie pozbawionym plew do 12,5%, z czego 50% to rozpuszczalne w wodzie β -glukany o działaniu przeciwmiażdżycowym, przeciwcukrzycowym i zapobiegające otyłości. Ziarno owsa jest bogatym źródłem witamin, lecytyny oraz składników mineralnych. Zalet spożycia owsa jest więc wiele, ale czy są one wystarczające, żeby produkcja tego zboża była opłacalna w erze postcovidowej i przy bezcłowym napływie ziarna z Ukrainy?

W niniejszej pracy porównano ceny owsa w latach 2000 – 2023 w celu stwierdzenia czy takie wydarzenia jak pandemia lub wybuch wojny wpłynęły na ceny zbytu owsa i czy uprawa tego zboża może się opłacać.

Metody

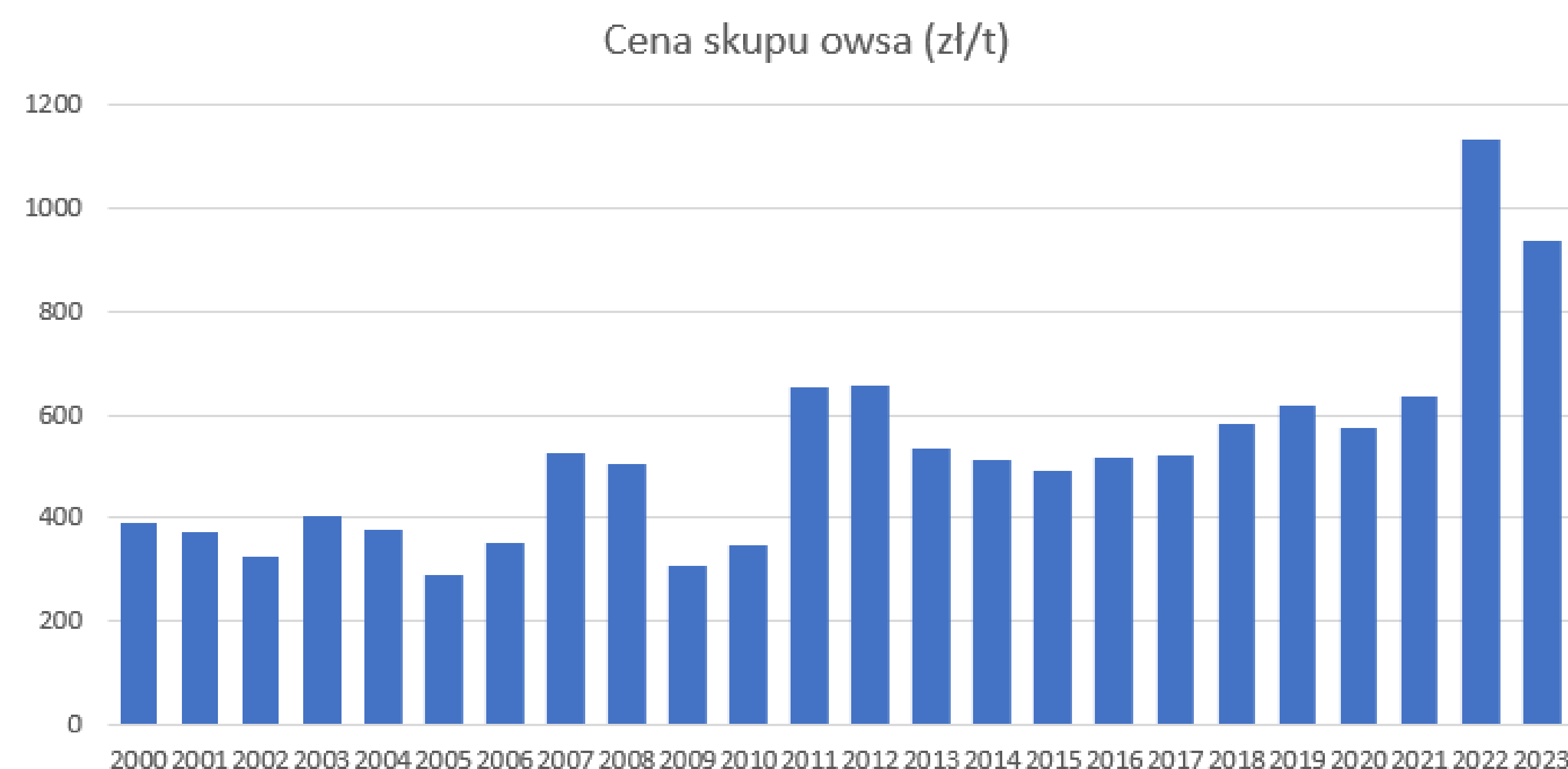
W pracy wykorzystano dane FAO i GUS, w analizie uwzględniono wskaźnik cen towarów i usług oraz wskaźnik dynamiki cen. Dane FAOSTAT pobrano ze strony www.faostat.org, zaś GUS – www.stat.gov.pl. Analizę statystyczną oraz wykresy wykonano w programie Excel.

Wyniki

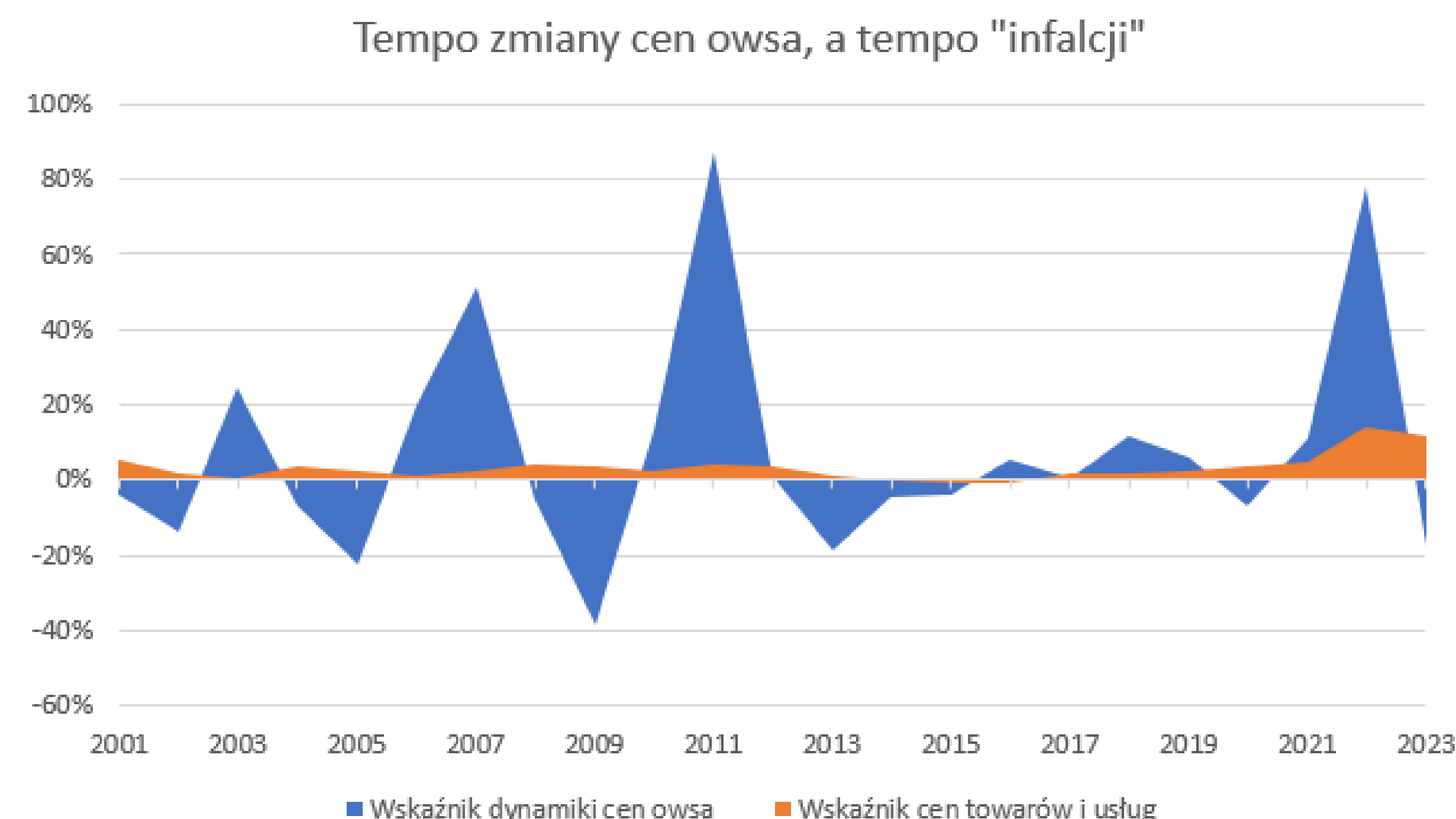
Wzrost popularności sportów jeździeckich i większe spożycie mleka roślinnego, sprawiają, że wzrasta powierzchnia zasiewów owsa zwyczajnego na terenie kraju. W 2023 r. areał ten wyniósł ponad 499 tys. ha, czyli o ok. 45 tys. ha więcej niż w roku 2022. Największy udział na Polskim rynku ma, podobnie jak w latach poprzednich, odmiana Bingo – 31,5%. Agrotechnicznymi zaletami owsa są walory fitosanitarne w płodozmianie, niskie wymagania pokarmowe, odporność na choroby i małe nakłady na środki ochrony roślin, wysoka tolerancja odczynu gleby, a dodatkowo owies jest jedynym zbożem, które może być przedplonem dla pszenicy i pozostałych gatunków zbóż.

Na podstawie zgromadzonych danych i przeprowadzonych analiz można stwierdzić, że ceny skupu ziarna owsa w Polsce w latach 2000-2010 fluktuowały w przedziale 292 – 528 zł za tonę wynosząc średnio 381 zł, z kolei w latach 2011-2021 cena wahała się od 491 do 658 zł, przy średniej 572 zł za tonę. Nie zauważono zmian cen spowodowanych pandemią COVID-19 jednak już wybuch wojny na Ukrainie spowodował niemal dwukrotny wzrost cen i tak za tonę w roku 2021 płacono 637 zł, podczas gdy rok później średnia cena osiągnęła 1132 zł. Predykcja na rok 2023 wg danych GUS wskazywała na 938 zł. W chwili obecnej, 03.2024, za tonę w skupie oferowana cena wynosi średnio 875 zł, wyższe ceny można uzyskać za owies konsumpcyjny przeznaczony na płatki. Uwzględniając wskaźnik dynamiki cen owsa w analizowanym przedziale czasowym zaobserwować można było stabilizację cen mającą miejsce od roku 2014 oraz omówiony wyżej wzrost spowodowany wybuchem wojny w roku 2022. Stabilizacja rynku i spadek wskaźnika cen towarów i usług wskazuje, że ten wzrost ceny będzie nietrwały.

Wykres 1. Ceny skupu ziarna owsa w Polsce w latach 2000-2023.

Wykres 2. Tempo zmian cen owsa, a tempo inflacji.

Stwierdzenia i wnioski

1. Analiza dynamiki cen owsa w latach 2000-2023 wskazuje, że od roku 2014 do 2021 cena tego zboża ulegała niewielkim zmianom dając stabilny i przewidywalny dochód.
2. Wybuch wojny na Ukrainie i embargo na towary z Rosji, a należy pamiętać, że Rosja jest głównym producentem owsa na świecie, spowodowały niemal dwukrotny wzrost ceny tego zboża w roku 2022r. Obecnie cena wynosi około 875 zł za tonę i w stosunku do roku 2021 r jest o 37% wyższa.
3. Przeprowadzona analiza wskazuje, że owies jest opłacalnym wyborem dla producentów zbóż.